

УДК 374.091

В. А. Остапчук,
директор Волинського обласного еколого-натуралістичного центру

Модернізація управління позашкільним закладом в умовах сьогодення

Нагородження головами Волинської обласної держадміністрації В. П. Гунчиком та Волинської обласної ради В. С. Вітром директора Волинського обласного еколого-натуралістичного центру В. А. Остапчук дипломом за цілеспрямовану та ефективну управлінську діяльність щодо розвитку здібностей учнів (2015 р.)

Розкривається впровадження елементів технології адаптивного управління.

Ключові слова: базова освіта, позашкільний заклад, освітньо-виховна структура, технологія адаптивного управління, профорієнтація, пристосування до навколишнього світу.

Ostapchuk V. A. Modernization of Out-of-School Institutions Management in the Present Settings.

The introduction of elements of adaptive management technology is revealed.

Key words: basic education, out-of-school institution, educational structure, adaptive management technology, career guidance, the adaptation to the world.

Загальноосвітня школа не завжди забезпечує індивідуалізацію виховання та навчання дітей, орієнтацію базової освіти на застосування у житті набутого в ній на рівні переконань.

Саме за цих умов позашкільна освіта у загальній системі вільного часу забезпечує дітям доступ до тих культурних цінностей, які, з одного боку, не вивчають у школі, а з іншого – конкретизують та розширюють, поглиблюють та інтегрують знання й уміння, які отримують діти в школі, орієнтують їх на використання знань та відпрацювання вмінь у практичній діяльності.

Демократичні перетворення у нашому суспільстві зумовили стрімкий розвиток інноваційних освітніх технологій, спрямованих на пошук концептуальних основ позашкільля нового типу, – освіти, яка має самодостатній оновлений зміст, самодостатню організаційну та управлінську культуру, свої технології.

Інноваційний досвід діяльності позашкільних закладів задовольняє соціальних замовників, особистість дитини на високому якісному рівні тільки тоді, коли в управлінській структурі присутній динамізм та поєднання жорсткого адміністрування із демократизмом прийняття рішень безпосередньо виконавцями. Головним тут є збалансованість стратегічних і тактичних завдань у перспективах розвитку як закладу в цілому, так і окремих його складових.

Проаналізувавши інноваційні освітньо-виховні структури, найбільш цікавою вважаємо адаптивну модель позашкільного закладу, елементи якої ми втілюємо у Волинському обласному еколого-натуралістичному центрі.

Технологія адаптивного управління включає спеціальні етапи, способи реалізації управлінського процесу, які забезпечують наскрізність мети, взаємоадаптацію суб'єктів управління і сприяють включенню механізмів саморозвитку. Тобто завданням адаптивного управління є досягнення певного результату шляхом моніторингу всього процесу, періодичним регулюванням його з боку керівництва, прийняттям відповідних управлінських рішень.

В основі управлінської діяльності Центру лежить орієнтація на соціальних замовників, моніторинг освітніх потреб та послуг. Протягом навчального року накопичується база даних із певної проблеми, проводиться її аналіз та приймаються відповідні рішення. Прикладом цього може бути організація позашкільним закладом профільного навчання на базі загальноосвітніх шкіл, уведення факультативних курсів з екології тощо.

Вибір форми організації профілізації старшої школи здійснюється відповідно до регіональних умов кожного навчального закладу області. Так, у Любешівському районі профільним навчанням охоплено 63 % учнів старших класів. Показник вибору учнями профілю чіткий: на користь природничого. Крім внутрішніх форм організації профільного навчання, варто виділити роботу факультативів та різні форми позашкільної діяльності еколого-натуралістичного спрямування (гуртки, клуби, студії, трудові об'єднання тощо). Кількість учнів, охоплених позашкільною освітою, становить 40 %. На базі Любешівського НВК проводилась конференція «Діти та довкілля». Разом із науковцями національного

Юні лісівники Волині

парку «Прип'ять–Стохід» розглядалися питання: «Екологічні проблеми та шляхи їх вирішення», «Організація екологічної освіти і виховання у позакласній та позашкільній освіті». Проводився захист міні-проектів учнями Бихівської ЗОШ I–III ст. та Любешівського НВК, студентами Любешівського коледжу. Активно впроваджуються різноманітні форми профільного навчання у навчальних закладах Камінь-Каширського, Іваничівського, Маневицького, Любомльського, Турійського, Володимир-Волинського районів, міста Луцька, Ківерцівському

*Всеукраїнський конкурс колективів екологічної просвіти
«Земля – наш спільний дім». 2015 р.*

районному центрі еколого-натуралістичної творчості, Ковельській станції юннатів.

Однією із традиційних форм профорієнтації є залучення учнівської молоді до шкільних лісництв та трудових аграрних об'єднань. Метою діяльності учнівських лісництв є виховання у дітей дбайливого ставлення до природи, розширення і поглиблення знань у галузі природничих наук, набуття практичних умінь та навичок ведення роботи у лісовому господарстві. Це важливі осередки профорієнтації.

В області функціонують 42 шкільних лісництва, якими проводиться змістовна науково-дослідницька робота. Юні лісівники виявляють і ліквідовують забруднення лісових ландшафтів, доглядають молоді насадження та створюють нові. Протягом останніх років було посаджено 142 га молодого лісу. Юні лісоводи продовжують традиції минулих поколінь: досліджують флору і фауну рідного краю, оберігають ліс у пожежонебезпечний період, допомагають працівникам лісового господарства у заготівлі лікарської сировини та насіння. Кращими в області є: Маневицьке, Цуманське, Колківське, Скулинське, Боголюбське, Кортеліське, Замшанівське, Губинське шкільні лісництва. На базі багатьох навчальних закладів обладнано кабінети шкільних лісництв з метою створення оптимальних умов для навчальних та практичних занять, допрофесійної підготовки юних лісівників, залучення їх до природоохоронної роботи.

Широке залучення молоді до трудової діяльності формує навички та вміння з основ професійної майстерності на сучасному рівні технологій і вимог, допомагає у майбутньому стати самодостатньою людиною. Навчити молодь працювати на землі, готувати її до продуктивної праці у сільському господарстві – головна мета трудових аграрних об'єднань, яких в області 80. Продуктивна праця, дослідництво, технічна творчість, професійне навчання та виховання у виробничих бригадах є основними методами підвищення якості знань, практичних навичок, культури праці, трудового виховання.

Виховувати професійно підготовлену, адаптовану до сьогодення молоду людину допомагають навчально-дослідні ділянки, яких функціонує в області 470. Організовано роботу 67 живих куточків, 215 навчально-пізнавальних екологічних стежок, 297 зелених та 218 блакитних патрулів, 470 музеїв та куточків хліба, 240 екологічних бригад.

Важливим елементом адаптивної системи управління закладом, який широко використовується у Центрі, є залучення освітян до написання методичних рекомендацій, збірників, у психолого-педагогічні дослідження окремих напрямків навчально-виховного процесу, що допомагає творчій самореалізації педагога.

В умовах нашого позашкільного закладу розкривається творчий

потенціал не лише вихованця, а й керівника гуртка. У Волинському обласному еколого-натуралістичному центрі працюють талановиті, творчі педагоги. Чимало нестандартного вносять вони у роботу з дітьми. Свої доробки оформляють як інструктивно-методичний чи довідковий матеріал; створюють хореографічні, театральні постановки, записують фонограми, пишуть сценарії, навчальні програми; впроваджують нові інтерактивні методи навчання (практикуми, мозкові штурми). Міцно увійшли у педагогічну діяльність системи тренінгів.

Обрана нами модель керування навчальним закладом передбачає, що кожен представник дирекції, адміністративно-педагогічний працівник давно вже не відокремлює себе від виконання менеджерських функцій, функцій маркетолога з надання освітніх та інших послуг, деякою мірою функцій соціального педагога.

Звичайно, оцінка результатів діяльності нашого навчального закладу повинна даватись не лише за

Юннати Волині на Всеукраїнському конкурсі «Країна юних майстрів». Київ, 2013 р.

те, як передано підростаючому поколінню знання та вміння, а насамперед за те, настільки молодь буде підготовлена до самостійних дій та прийняття рішень. Саме це спонукає наш педагогічний колектив до планового реформування всіх ланок управлінської діяльності.

Література

1. Дем'янюк Т. Д. Нові технології позашкільної освіти і виховання / Т. Д. Дем'янюк, І. О. Первушевська. – Рівне : Волин. обереги, 2000. – 351 с.
2. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Х. : Основа, 2004. – 240 с.
3. Погрібна Н. Управляти школою по-новому... / Н. Погрібна. – К. : Шкільний світ, 2009. – 112 с.